

DEPARTEMENT
LEEFMILIEU,
NATUUR &
ENERGIE

Vlaamse overheid
Departement Leefmilieu, Natuur en Energie
Afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid

Dienst Mer
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 BRUSSEL

Tel: 02/553.80.79 e-mail: mer@vlaanderen.be

**Richtlijnen voor het strategisch MER
bij het complex project
“Verbetering nautische toegankelijkheid tot de
(achter)haven van Zeebrugge”**

Initiatiefnemer:

Vlaamse Overheid

Departement Mobiliteit en Openbare werken

Afdeling Maritieme Toegang

11 mei 2017

CP-10-RL

1. Inleiding

Het complex project 'Verbetering nautische toegankelijkheid tot de (achter)haven van Zeebrugge' omvat de bouw van een nieuwe zeesluis. De zeesluis moet de bereikbaarheid van de achterhaven voor schepen verbeteren en naar de toekomst blijven garanderen in het geval de bestaande P. Vandammesluis uitvalt of tijdelijk uitvalt door nodig onderhoud.

Het complex project is m.e.r.-plichtig volgens het DABM¹.

De raadpleging van de alternatievenonderzoeksnota, versie 29 september 2016 (verder AON) voor het publiek werd aangekondigd op de website van de dienst Mer, de website van de betrokken gemeenten, de website van complexe projecten (www.complexeprojecten.be) en de eigen projectwebsite (www.nieuwesluiszeebrugge.be). De aankondiging gebeurde ook in Het Laatste Nieuws – regio Oostkust (publicatie 3 oktober 2016) en via aanplakking op officiële aanplakplaatsen van de betrokken gemeenten.

De raadpleging voor het publiek liep in de gemeenten Brugge en Knokke-Heist van 5 oktober 2016 t.e.m. 5 november 2016. Een infomarkt ging door op 24 oktober 2016 in het Gemeenschapshuis te Zeebrugge.

Parallel werd door de procesverantwoordelijke adviezen opgevraagd bij de adviesinstanties, vermeld in artikel 9 van het besluit complexe projecten².

Een overzicht van reacties van het publiek en van de adviezen wordt gegeven in het Overwegingsdocument dat door de procesverantwoordelijke gepubliceerd wordt op de projectwebsite.

De dienst Mer stelt deze bijzondere richtlijnen (verder richtlijnen) op om de methodologie die in het strategisch MER gevolgd moet worden, vast te leggen. Zij houden rekening met de inhoudsvereisten, vermeld in artikel 4.2.8, §1, 5° en artikel 4.3.7 van het DABM, de adviezen van de adviesinstanties en de opmerkingen van het publiek. Deze richtlijnen hebben betrekking op de reikwijdte, het detailleringniveau en de inhoudelijke aanpak van het strategisch MER.

Het strategisch MER moet opgesteld worden zoals door het projectteam voorgesteld in de AON, aangevuld/aangepast met de specifieke vereisten die in deze richtlijnen geformuleerd worden.

Opmerkingen en adviezen van onderstaande aard worden als niet relevant beschouwd voor de opmaak van het strategisch MER:

- reacties die uitsluitend een persoonlijk standpunt inhouden over de wenselijkheid van het project;
- reacties die ingaan op de wenselijkheid/methodologie voor opmaak van andere onderzoeken, zoals de MKBA;
- reacties die betrekking hebben op zaken buiten de scope van het strategisch MER en die pas in een volgende fase relevant (kunnen) zijn.

¹ Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, B.S. 3 juni 1995, zoals herhaaldelijk gewijzigd.

² Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2014 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten.

2. Doelstelling, verantwoording en besluitvorming

Het complex project heeft tot doel de nautische toegankelijkheid van de (achter)haven van Zeebrugge te verbeteren en naar de toekomst toe te blijven garanderen. Met deze doelstelling wordt tegemoet gekomen aan één van de aspecten van het SHIP, zoals opgenomen in het Strategisch plan van de haven Brugge – Zeebrugge. De nieuwe zeesluis moet de bereikbaarheid voor schepen verbeteren, waardoor voor de bedrijven in de achterhaven meer bedrijfszekerheid kan geboden worden, en dit met aandacht voor een kwalitatieve leef- en werkomgeving.

Het complex project moet maximaal rekening houden met de vijf randvoorwaarden opgenomen in paragraaf 4.3.2. van de AON.

Het MER moet aangeven waar een chronologisch overzicht kan gevonden worden met alle procedures (m.e.r., RUP en vergunningen voor zover bekend) die doorlopen moeten worden voordat de invulling op het terrein gerealiseerd kan worden.

Het MER is niet alleen een hulp bij de besluitvorming, maar volgens art. 4.1.7. van het DABM moeten de conclusies ook doorwerken in de besluitvorming. Daarom moet het MER bij de voorstellen tot milderende maatregelen aangeven hoe deze zullen/kunnen doorwerken. Dit kan eventueel gebeuren d.m.v. één samenvattende tabel in de eindsynthese.

3. Het complex project en de alternatieven

In paragraaf 4.4 van de AON worden de projectkenmerken beschreven. Naar aanleiding van de opmerkingen en adviezen, werd door het projectteam beslist de uitgangspunten voor het bepalen van de afmetingen van de nieuwe sluis te wijzigen. De afmetingen van de nieuwe sluis (427 m (L) op 55 m (B)) worden gebaseerd op de nieuwe Panamax. Dit betekent dat ook de afmetingen van een doorvaartkanaal bij enkele alternatieven kan wijzigen.

De aanpassing van de projectkenmerken heeft mogelijks een gevolg voor de scoping en de ruimtelijke afbakening van relevante effecten. Hiermee moet dus volwaardig rekening gehouden worden bij het opstellen van het MER.

In paragraaf 5 van de AON worden de aangedragen alternatieven besproken.

Volgende alternatieven werden als redelijk beschouwd en zullen in het strategisch MER onderzocht worden:

- Sluis thv Carcokesite
- Sluis thv huidige Visartsluis
- Sluis ten oosten van de huidige Visartsluis
- Sluis ten oosten van de huidige P. Vandammesluis
- Twee sluizen thv Verbindingsdok

Volgende alternatieven werden in de AON als niet-redelijk beschouwd:

- Sluis ten westen van de huidige P. Vandammesluis
- Optimalisatie van de huidige P. Vandammesluis (geen bijkomende nieuwe zeesluis)

- Aanleggen van getijgebonden achterhaven met sluis thv Boudewijnkanaal

De argumentatie in de AON om het alternatief 'sluis ten westen van de huidige P. Vandammesluis' niet redelijk te bevinden, is niet sluitend genoeg. Om deze reden wordt het alternatief toch onderzocht in het MER.

Vanuit de opmerkingen werd gesteld dat vanuit veiligheidsoverwegingen schepen best in stabiel water (geen getijdewerking, geen grote golfslag) aan een kade liggen. Van daaruit werd de vraag gesteld of de voorhaven niet beter richting zee wordt uitgebreid (vergroten aandeel stabiel water i.p.v. verkleinen). Het doel van voorliggend complex project is een verbetering van de nautische toegankelijkheid van de (achter)haven. Het doel is niet een uitbreiding van de voorhaven op zich. Niettemin zal in het MER goed geduid worden waarom een uitbreiding van de voorhaven richting zee niet tegemoet zou kunnen komen aan de doelstelling van het complexe project.

4. Juridische en beleidsmatige context

De AON bevat het juridische en beleidsmatige kader dat voor dit MER van belang is in de vorm van een duidelijke overzichtsmatrix. Het MER zal zorgvuldig nagaan waar de relevantie van deze randvoorwaarden zich situeert. De juridische en beleidsmatige randvoorwaarden met een ruimtelijke component worden cartografisch gepresenteerd.

De volgende randvoorwaarden worden aangepast:

- Het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 vervangt de decreten inzake bescherming monumenten, stad- en dorpsgezichten, bescherming archeologisch patrimonium en landschapszorg. Deze laatste drie decreten moeten geschrapt worden. Het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 moet opgenomen worden.

5. Algemene en methodologische aspecten

De afbakening van het studiegebied wordt voldoende gemotiveerd per discipline, rekening houdend met het feit dat het studiegebied het volledige gebied moet omvatten waar relevante effecten zich kunnen voordoen. De ruimtelijke afbakening wordt voor elke discipline duidelijk tekstueel omschreven en indien mogelijk, voorgesteld op kaart. Vanuit de opmerkingen en de adviezen wordt duidelijk dat de woonkern Heist en de woonwijk Zeebrugge-Strand moeten toegevoegd worden aan het studiegebied van één of meerdere disciplines. Ook een uitbreiding van het studiegebied water is noodzakelijk als blijkt dat de verzilting kan toenemen in landbouwgebied, of een wijziging kan optreden in overstromingsrisico's stroomopwaarts van betrokken waterlopen.

De referentiesituatie is de huidige of actuele (planologische) situatie. Waar de planologische situatie verschilt van de situatie op het terrein, zal dit als een tweede referentiesituatie opgenomen worden.

Enkele opmerkingen en adviezen vermelden bezorgdheden of aandachtspunten m.b.t. de referentiesituatie die aan bod zullen komen in het MER, omdat dit reeds aangegeven werd in de AON en/of omdat dit vereist is volgens de methodologie zoals beschreven in de richtlijnenboeken. Deze elementen worden niet herhaald in onderstaande paragrafen. Als de opmerkingen en adviezen echter specifieke informatie geven over een lokale situatie, zal hiermee rekening gehouden worden in het MER in het geval dit een meerwaarde is op strategisch niveau. Het staat de initiatiefnemer vrij om de AON te actualiseren om tegemoet te komen aan deze opmerkingen en aandachtspunten voor zover het gaat om wijzigingen die de eerder voorgestelde beoordelingsmethode in de AON van 29 september 2016, in combinatie met deze richtlijnen, niet tegenspreken. Waar de AON en de richtlijnen van elkaar zouden afwijken, moet voorrang gegeven worden aan de richtlijnen.

In het MER wordt, analoog aan paragraaf 5.4 van de AON, duidelijk aangegeven met welke ontwikkelingsscenario's rekening gehouden wordt of juist niet bij de beschrijving van een referentiesituatie, en duidelijk gemotiveerd waarom. Er moet ook aangegeven worden voor welke disciplines de ontwikkelingsscenario's al dan niet relevant zijn. Dit wordt beschreven in een algemene paragraaf voorafgaand aan de effectbespreking per discipline.

De methodologie voor de effectvoorspelling wordt binnen elke discipline in het MER duidelijk en transparant omschreven. Tevens wordt per discipline aangegeven op basis van welke criteria een effect beoordeeld wordt. Bij de (voorstellen tot) milderende maatregelen wordt aangegeven waar deze zullen/kunnen doorwerken. Het resterend effect na de milderende maatregelen wordt, indien mogelijk, aangegeven en gekoppeld aan het gehanteerde beoordelingskader. De effectenbespreking en -beoordeling dient transparant te gebeuren.

In het MER zal een algemeen beeld geschetst worden van de aanlegfase en dit o.b.v. algemene kenmerken/fasen/onderdelen en info uit vorige onderzoeken. Van hieruit zal in het MER geduid worden welke elementen leiden tot de 3 groepen van effecten (zoals opgenomen in paragraaf 8.5.1 van de AON)

- 1) Elementen die leiden tot effecten die eenvoudig te milderen zijn en zodanig geen verschil geven in sturing van locatie;
- 2) Elementen (bijv. tijdelijke tracéverlegging tram) die leiden tot effecten die tijdelijk of te milderen zijn, maar die een belangrijk verschil kunnen geven (bijv. wegens de lange periode van aanleg) in tweede orde, wanneer alternatieven zich weinig onderscheiden van elkaar;
- 3) Elementen die leiden tot effecten die permanent of moeilijk/niet te milderen zijn en zodanig als onderscheidend tussen de alternatieven kunnen beschouwd worden.

Naast de beschrijving en beoordeling van effecten die onder groep 3 vallen, zullen de effecten die onder groep 2 vallen, geval per geval gescreend worden op relevantie voor het strategisch MER. Vanuit de AON werd al aangegeven dat geluidsverstoring tijdens de aanlegfase in beschouwing zal genomen worden. Het MER zal nagaan welke andere effecten in 2de orde van belang kunnen zijn in de alternatievenafweging.

In functie van een correcte scoping van relevante effectgroepen:

- zal voor de aanlegfase en de exploitatiefase geduid worden welke uitgangsprincipes van toepassing zijn voor het wijzigen van kruisende of nabijgelegen infrastructuur (bijv. inzake openbaar vervoersverbindingen via spoor en tram: verzekeren van continuïteit; inzake nieuwe afwatering van waterlopen: verzekeren van gelijkwaardige waterafvoer (geen verhoging van overstromingsrisico's stroomopwaarts), ...);
- zal voor de opname van het alternatief Vandamme-West de scoping van relevante effectgroepen uit de AON hierop getoetst worden (bijv. discipline bodem (wijziging bodemgebruik), discipline landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie (structuur-en relatiewijziging, archeologie));
- zullen, in navolging van de opmerkingen en adviezen, de volgende effectgroepen herbekeken worden op eventuele relevantie:
  - o (discipline water) wijziging in sedimentatie- (of erosie-) patronen door
    - enerzijds wijzigingen in de bathymetrie ten gevolge van nieuwe aanvaarroutes (inclusief eventuele impact op jachthaven), en
    - anderzijds wijziging van uitwatering Schipdonkkanaal (en eventueel het Leopoldkanaal) naar achterhaven (i.p.v. voorhaven);
  - o (discipline fauna en flora) rustverstoring bij het alternatief Verbindingsdok (en eventueel ook het alternatief Vandamme-Oost) door inname van het Schipdonkkanaal (en eventueel het Leopoldkanaal) t.h.v. de Kleiputten van Heist;
  - o (discipline lucht) roet (black carbon);
  - o (discipline mens) impact op landbouw ten gevolge een relevante toename verzilting van het grondwater (afhankelijk van effectinschatting bij effectgroep verzilting in discipline water).

In functie van de beschrijving en beoordeling van de mogelijke milieueffecten moet, als aanvulling op de AON, aandacht besteed worden aan het volgende:

Algemeen:

- Er zal rekening gehouden worden met de aanwezigheid van leiding-infrastructuur (Aquafin, Elia, Fluxys, ...).
- Voor de discipline klimaat moet er op een globale wijze getoetst worden wat de impact van project kan zijn op de klimaatdoelstelling en andersom moet aangegeven worden hoe de verandering van het klimaat (bijv. stijgende zeespiegel) een impact kan uitoefenen op het project (duurzaamheid).

Met betrekking tot de discipline water:

- In het MER zal aangegeven worden welke oppervlaktewaterlichamen volgens de kaderrichtlijn Water worden gevat door het project, en wat hun huidige toestand is volgens deze richtlijn. In de effectbespreking moet op strategisch niveau al een eerste beeld geschetst worden van mogelijke effecten.
- In het MER zal aangegeven worden welke de kwaliteitsdoelstelling van de voornaamste waterlopen is en of deze doelstelling effectief gehaald wordt. Indien de kwaliteitsdoelstelling in huidige situatie niet gehaald wordt, zal, indien gekend, de belangrijkste oorzaak vermeld worden.

- In het MER zal voldoende rekening gehouden worden met de afwateringskarakteristieken van de voornaamste waterlopen (bijv. Lisseweegse Vaart, het Leopoldkanaal en het Schipdonkkanaal), alsook het functioneren van deze waterlopen.
- In het MER zal de methodiek om de eventuele verzilting in beeld te brengen goed geduid worden. De impact van de verschillende alternatieven op de eventuele verzilting zal minimaal op een kwalitatieve manier onderzocht worden. Verzilting is een complex gegeven waarbij verschillende factoren een rol spelen.

Met betrekking tot de discipline geluid & trillingen:

- In het MER zal voor de beschrijving van de referentiesituatie rekening gehouden worden met bestaande klachten van draaiende motoren van wachtende/aangemeerde schepen.

Met betrekking tot de discipline mobiliteit:

- In het MER zal inzake het netwerk voor zachte weggebruikers ook rekening worden gehouden met het recreatief fietsnetwerk en de lokale fietsverbindingen die nodig zijn voor het functioneren van de woonkernen in en rond de haven, en eventuele geplande projecten.
- In het MER moet rekening gehouden worden met de functionele wijziging in verkeersafwikkeling (o.a. tramverkeer) wanneer 2 sluisen parallel worden gepland en beide sluisen onafhankelijk van elkaar werken.

Met betrekking tot de discipline mens-ruimtelijke aspecten (inclusief veiligheid):

- In het MER zal inzake de veiligheidsaspecten de volgende aspecten bekeken worden op mogelijke relevantie:
  - o diverse inrichtingen met risico's voor menselijke veiligheid (vb. windturbines, pijpleidingen, ...);
  - o belangrijke (hoofd)aanvoerroutes tot Seveso-inrichtingen, waarbij de bestaande veiligheidsrapporten van deze Seveso-inrichtingen als informatiebron kunnen gebruikt worden.

Met betrekking tot de discipline biodiversiteit (voorheen fauna en flora):

- Aangezien de discipline fauna en flora naar aanleiding van de nieuwe Europese project-m.e.r. richtlijn (2014/52/EU) wijzigt naar biodiversiteit, moet de benaming van de discipline wijzigen.

Met betrekking tot de discipline landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie:

- In het MER zal voor de beschrijving van de referentiesituatie de bouwfysische toestand van de Visartsluis beschreven worden.

6. Leemten in de kennis

Het strategisch MER zal opgave doen van de leemten in de kennis die tijdens het uitvoeren van het milieueffectenonderzoek werden vastgesteld. Deze leemten kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de concrete inrichting van het projectgebied, maar kunnen tevens betrekking hebben op de gebruikte methode en het inzicht in het milieueffectenonderzoek.

Het strategisch MER zal aangeven hoe met deze leemten is omgegaan en hoe zij kunnen doorwerken in de verdere besluitvorming.

7. Monitoring en evaluatie

In het strategisch MER zal per discipline aangegeven worden of er eventueel opvolgingsmaatregelen voor te stellen zijn die vanuit de leemten in de kennis noodzakelijk worden geacht of die nodig zijn in functie van de aanpak en inhoud voor de vervolprocedure en besluitvorming.

8. Tewerkstelling, investering en gebruikte materialen

In dit hoofdstuk zal het rapport, waar mogelijk en in grote lijnen, aangeven welke de verwachte tewerkstellings- en investeringseffecten zijn van het voorgenomen project.

In dit hoofdstuk kan, waar mogelijk en in grote lijnen, tevens worden aangegeven welke materialen (aard en hoeveelheid) er voor dit project zullen worden gebruikt, indien dit nog niet beschreven werd bij de projectbeschrijving.

9. Integratie en eindsynthese

In het strategisch MER zal een discipline-overschrijdende samenvatting opgenomen worden over de verwachte gevolgen voor het milieu en hoe en in welke mate de voorgestelde maatregelen deze kunnen voorkomen of milderen. De milderende maatregelen zullen in één overzichtelijke tabel opgelijst worden. De milderende maatregelen die voorgesteld zijn vanuit verschillende disciplines zullen discipline-overschrijdend t.o.v. elkaar afgewogen worden. Bij de milderende maatregelen dient aangegeven te worden waar deze zullen/kunnen doorwerken.

10. Niet-technische samenvatting

De niet-technische samenvatting zal een afzonderlijk leesbaar deel van het rapport vormen dat de essentie van de overige delen beknopt en correct weergeeft. De tekst moet zodanig geschreven zijn dat hij begrijpelijk is voor een gemiddelde lezer. Figuren of kaarten dienen ter ondersteuning van de tekst in deze samenvatting te zijn opgenomen. Bij het schrijven van de niet-technische samenvatting kan gebruik gemaakt worden van de handleiding "niet-technische samenvatting" zoals gepubliceerd op www.mervlaanderen.be. Deze niet-technische samenvatting zal in het strategisch MER als afzonderlijk hoofdstuk opgenomen worden.

11. Goedkeuring van de opstellers van het strategisch MER

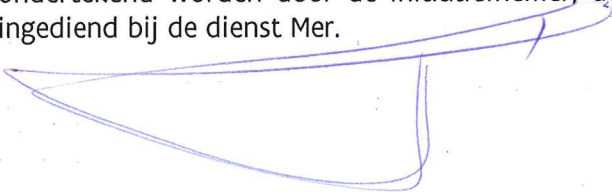

Zoals voorgesteld in de AON worden volgende disciplines in het strategisch MER opgesteld door een erkend MER-deskundige: lucht, water, bodem, geluid en trillingen, mens-gezondheid, mens-ruimtelijke aspecten, mens-mobiliteit, landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie en fauna en flora. Het in de AON voorgestelde team van opstellers van het MER wordt goedgekeurd.

Wijzigingen aan het team van opstellers in de loop van het m.e.r. moeten gemeld worden aan de dienst Mer. De beslissing over deze wijzigingen zal mee gedeeld worden aan de initiatiefnemer.

Tenslotte wordt aanbevolen om tijdens het opstellen van het MER contact te houden met de dienst Mer.

Zowel de eindversie van het strategisch MER als de niet-technische samenvatting moeten ondertekend worden door de initiatiefnemer, de coördinator en alle deskundigen, en digitaal ingediend bij de dienst Mer.

Voor het afdelingshoofd, afwezig

Robrecht Vermoortel
Veranderingsmanager

ecten

